

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО, ЯК ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ОСВІТИ В ЕКОІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКАХ

Соціальне підприємництво, інтегроване в освітні програми, надає здобувачам вищої освіти унікальні можливості для розвитку комплексу ключових компетенцій, необхідних для сучасного ринку праці та суспільства загалом. Залучення здобувачів вищої освіти до соціального підприємництва в межах освітніх програм сприяє не лише вдосконаленню їхніх навичок, але й формуванню усвідомлення значущості соціальної відповідальності та сталого розвитку. Це забезпечує синтез теоретичних знань із практичними навичками, що має важливе значення для їхньої майбутньої професійної діяльності. Як зазначено у статті [1], соціальне підприємництво являє собою форму підприємницької діяльності, що спрямована на вирішення соціальних проблем або створення соціальних благ за допомогою інноваційних бізнес-моделей. На відміну від традиційного підприємництва, яке орієнтоване на отримання прибутку, соціальне підприємництво зосереджується на досягненні позитивного соціального чи екологічного впливу, залишаючись при цьому фінансово стійким.

Ключова характеристика соціального підприємництва полягає в його прагненні покращити соціальні процеси шляхом поєднання бізнес-інновацій з соціальною відповідальністю. Соціальні підприємці розглядають соціальні та екологічні виклики як можливості для створення нових ринків і бізнес-моделей, що сприяють стійкому розвитку. Соціальне підприємництво можна ефективно використовувати як підхід для навчання здобувачів вищої освіти інноваційним способам вирішення актуальних проблем бізнесу. Це дозволяє здобувачам вищої освіти зрозуміти, як бізнес може сприяти не тільки отриманню прибутку, але й покращенню соціальної сфери та зменшенню негативного впливу на довкілля. Використання соціального підприємництва в освітніх програмах стимулює розвиток креативного мислення, підприємницької ініціативи та соціальної відповідальності серед здобувачів вищої освіти.

Для прикладу розглянуто варіант застосування соціального підприємництва в умовному індустріальному парку в Україні.

Задача. Умовний індустріальний парк в Україні прагне трансформуватись в екоіндустріальний парк відповідно до Міжнародних рамкових положень для екоіндустріальних парків (ЕІП) [2]. Перетворення індустріального парку на ЕІП вимагає суттєвих змін у структурі управління ресурсами, зокрема впровадження принципів циркулярної економіки, мінімізації відходів та оптимізації використання енергетичних ресурсів.

Одним з основних викликів на шляху трансформації індустріального парку є відсутність чіткої стратегії для зниження екологічного впливу підприємств, що розташовані в парку, а також обмежені ресурси для впровадження нових технологій. Крім того, місцева громада часто залишається осторонь цих процесів, що може призвести до соціальної напруженості в регіоні.

Рішення. Соціальне підприємництво може стати ключовим інструментом у вирішенні цих викликів, сприяючи створенню екологічно сталого бізнес-середовища та залученню місцевої громади до процесу трансформації.

Ідея полягає у створенні соціального підприємства, яке буде спеціалізуватися на переробці відходів, що утворюються в індустріальному парку, та надавати екологічні консалтингові послуги підприємствам, що прагнуть оптимізувати свої виробничі процеси відповідно до принципів екоіндустріального парку, за рахунок залучення здобувачів вищої освіти для проходження практики. Це підприємство активно залучатиме місцеву громаду до підвищення рівня екологічної освіти серед населення.

Соціальне підприємство буде мати два основних напрями діяльності:

1. Переробка відходів: Збір та переробка відходів, що утворюються в індустріальному парку, на нові ресурси, які можуть бути використані іншими підприємствами або продані за межами парку.

2. Екологічний консалтинг із залученням здобувачів вищої освіти-практикантів відповідних спеціальностей: Надання підприємствам парку послуг з екологічного аудиту, консалтингу та впровадження екологічно стійких практик, таких як зменшення споживання енергії, води та інших ресурсів.

Висновки. Інтеграція соціального підприємництва в рамках ЕІП парків може здійснюватися через кілька ключових підходів, які забезпечують як розвиток компетенцій здобувачів вищої освіти, так і сталий розвиток самих парків. Наприклад, в рамках екоіндустріальних парків можуть бути створені інкубатори або акселератори для студентських соціальних підприємств. Ці інкубатори надаватимуть підтримку здобувачам вищої освіти у розробці та реалізації їхніх бізнес-ідей, пов'язаних із вирішенням екологічних та соціальних проблем парку. Аналогічно, прийнятним є варіант залучення здобувачів вищої освіти до проектів з екологічного аудиту та консалтингу. Інтеграція соціального підприємництва в процес трансформації та управління екоіндустріальними парками не лише сприятиме розвитку компетенцій здобувачів вищої освіти, але й забезпечить паркам додаткові ресурси для впровадження сталих практик, зміцнення соціальної відповідальності та покращення взаємодії з місцевими громадами.

Список використаних джерел:

1. Martin, R. L., Osberg, S. (2007). Social Entrepreneurship: The Case for Definition. *Stanford Social Innovation Review*, 5(2), 29–39. <https://doi.org/10.48558/TSAV-FG11>.
2. Міжнародні рамкові положення про екоіндустріальні парки / N. Tas та ін. 2-ге вид. Вашингтон, Округ Колумбія : International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), and Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 2021. 83 с.